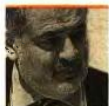

Ενίσχυση έρευνας και καινοτομίας στην ενέργεια

Του Κώστα Φωτάκη

Ο Κώστας Φωτάκης είναι αναπληρωτής υπουργός Έρευνας και Καινοτομίας

Στη μεταμνημονιακή εποχή που βρίσκεται η χώρα κυριαρχούν τρεις μεγάλες προκλήσεις: η περιφρούρηση της δημοσιονομικής σταθερότητας που με τόσες θυσίες πέτυχε η πληγωμένη από τα μνημόνια ελληνική κοινωνία, η στήριξη της εργασίας που υποβαθμίστηκε και απασθώθηκε έντονα στα χρόνια της κρίσης και, τέλος, η διακαμ ανάπτυξη.

Για την αντιμετώπιση της τελευταίας πρόκλησης μεγάλη έμφαση δόθηκε, από την αρχή αυτής της διακυβέρνησης, στη διαμόρφωση της οικονομίας της γνώσης ως ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο για τη χώρα. Πρόκειται για την οικονομία που βασίζεται στη γνώση και την καινοτομία που προκύπτουν από την επιστημονική έρευνα. Η έμφαση αυτή καταδεικνύεται από τη σταθερή αύξηση της δημόσιας δαπάνης για την έρευνα τα τελευταία τρία χρόνια, την οποία ακολούθησε και η εντυπωσιακή αύξηση των δαπανών από ίδια έσοδα του ιδιωτικού τομέα. Έτσι το 2017 οι συνολικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη (Ε&Α) ξεπέρασαν τα 2 δισ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 1,13% του ΑΕΠ. Είναι το μεγαλύτερο ποσό που έχει ποτέ διατεθεί στη χώρα είτε σε απόλυτους αριθμούς είτε ως ποσοστό του ΑΕΠ. Η έρευνα στον τομέα της ενέργειας αποτελεί γλαφυρό παράδειγμα πορείας προς την οικονομία της γνώσης.

Ειδικότερα, η επιστημονική έρευνα στον τομέα της ενέργειας έχει δύο καιρίες πτυχές: αφενός καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη θέση των χωρών στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας, αφετέρου επιρεάζει την ποιότητα ζωής μέσω της επίδρασης που έχει στο περιβάλλον και το κλίμα, στην κλιματική αλλαγή. Αναπόφευκτα οι ερευνητικές δράσεις στον τομέα αυτό πρέπει να θίγουν και τις δύο αυτές πλευρές.

Στο πλαίσιο αυτό μια συστηματική σειρά πρωτοβουλιών και δράσεων έχει σχεδιαστεί και υλοποιείται από τον τομέα Έρευνας και Καινοτομίας του ΥΠΠΕΘ, οι οποίες εστιάζονται σε θέματα ενέργειας και περιβάλλοντος, με συνολι-

κό προϋπολογισμό που ξεπερνά τα 170 εκατ. ευρώ:

- Η ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού και των ερευνητικών υποδομών βρίσκεται στην κορυφή αυτών των δράσεων. Το φαινόμενο της μονόπλευρης φυγής στο εξωτερικό, το brain drain, αλλά και της ετεροαπασχόλησης, το brain waste, έχει πλήξει το εξειδικευμένο επιστημονικό δυναμικό της χώρας κατά τα χρόνια της κρίσης. Η δημιουργία του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ) το 2016 αποδεικνύεται αποτελεσματικό εργαλείο για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου. Το ποσό με το οποίο έχουν συρτηθεί το 2018 ερευνητικά έργα νέων επιστημόνων σχετικά με την ενέργεια ξεπερνά τα 5 εκατ. ευρώ. Αντίστοιχα, οκτώ μεγάλες ερευνητικές υποδομές σχετικές με ενεργειακά και περιβαλλοντικά θέματα που λειτουργούν σε ΑΕΙ και ερευνητικά κέντρα της χώρας στήριζονται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) με το συνολικό ποσό των 41,5 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του προγράμματος των Εθνικών Ερευνητικών Υποδομών.

- Παράλληλα, με στοχευμένες δράσεις ενισχύεται η καινοτόμος επιχειρηματικότητα. Ενδεικτικά το 2018 από το ποσό των 360 εκατ. ευρώ που καταμετρήθηκε σε έργα μεμονωμένων επιχειρήσεων και σε συνεργατικά έργα επιχειρήσεων με ΑΕΙ και ΕΚ κατά την πρώτη φάση του προγράμματος «Έρευνω – Δημιουργώ – Καινοτομώ» της ΓΓΕΤ, 27 εκατ. ευρώ διατέθηκαν σε έργα που αφορούν ενεργειακά θέματα που καλύπτουν την αποδοτικότητα και αποθήκευση της ενέργειας, την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ, τις τεχνολογίες υδρογόνου και τη μείωση των επιπτώσεων από τα ορυκτά καύσιμα. Επιπλέον 40 εκατ. ευρώ διατέθηκαν σε έργα που άπτονται του τομέα του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης και αφορούν θέματα κλιματικής αλλαγής και φυσικών καταστροφών.

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται η ενίσχυση τμημάτων έρευνας και ανάπτυξης (R&D) ελληνικών καινοτόμων επιχειρήσεων αλλά και η προσέλκυση εταιρειών που πρωτα-

γωνιστούν στον διεθνή χώρο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πρόσφατη ίδρυση και λειτουργία τμήματος R&D της εταιρείας Tesla, η οποία ηγείται σε τεχνολογίες της ηλεκτροκίνησης στο τεχνολογικό πάρκο του «Δημόκριτου».

- Ακόμη στο πλαίσιο του κύκλου των εμβληματικών δράσεων οι οποίες σχεδιάζονται και υλοποιούνται με πρωτοβουλία της πολιτείας, αναπτύσσεται εθνικό δίκτυο, που θα συντονίζεται από το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, για τη μελέτη της κλιματικής αλλαγής με το συνολικό ποσό των 20 εκατ. ευρώ. Παράλληλα, έχει προβλεφθεί η ναυπήγηση σύγχρονου ερευνητικού σκάφους που θα ενισχύσει τη θαλάσσια έρευνα και σε ενεργειακά θέματα από το Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) με προϋπολογισμό που ξεπερνά τα 40 εκατ. ευρώ.

Τέλος, σε συνεργασία με το υπουργείο Περιβάλλοντος και

Ενέργειας σχεδιάστηκε και ιδρύθηκε πρόσφατα Ινστιτούτο Πετροληϊκής Έρευνας στα Χανιά που θα ανήκει στο Ιδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) και θα λειτουργεί σε χώρο του Πολυτεχνείου Χανίων, με σκοπό την ανίχνευση, τον εντοπισμό και την εκμετάλλευση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων καθώς και τη μελέτη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις παραπάνω δραστηριότητες. Με τη λειτουργία του νέου αυτού ινστιτούτου η χώρα καθίσταται δυναμικός συμμετοχός και συνδιαμορφωτής της έρευνας στον τομέα των υδρογονανθράκων στην ανατολική Μεσόγειο.

Συμπερασματικά, όλες οι παραπάνω πρωτοβουλίες συνιστούν μια ολοκληρωμένη, συστηματική και βήμα προς βήμα προσέγγιση για την προαγωγή της επιστημονικής έρευνας στον τομέα της ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής, ενισχύοντας τη θέση της χώρας στον παγκόσμιο ενεργειακό χάρτη.

27

εκατ. ευρώ διατέθηκαν για έργα σχετικά με την αποδοτικότητα και αποθήκευση ενέργειας, την παραγωγή από ΑΠΕ, τις τεχνολογίες υδρογόνου και τη μείωση των επιπτώσεων από τα ορυκτά καύσιμα

41,5

εκατ. ευρώ σε οκτώ μεγάλες ερευνητικές υποδομές από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας

5

εκατ. ευρώ δόθηκαν το 2018 για ερευνητικά έργα νέων επιστημόνων σχετικά με την ενέργεια

40

εκατ. ευρώ για σκάφος που θα ενισχύσει τη θαλάσσια έρευνα και σε ενεργειακά θέματα από το ΕΛΚΕΘΕ